

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАВАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСИ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

КОСТА ТРИФКОВИЋ.

Комад је одигран, завеса је пала, — а ти се још не разилазиш, поштована публико! Чему се још надаш? Шта ли очекујеш? Желиши ли, да видиш још једном великог представљача, пред чијим се лицем спустила завеса и скрила га испред наших очију? Ша ако је то, камо ти оног твог бурног ташања? Камо оног урнебеског усјлика? За што си тако ладна као ладан гроб? За што си тако нема као мртвачка типина? Знам, пренеразио те је овај грозно-величанствени призор. А ко се и могао надати, да ће нас Коста Трифковић тако изненадити? Ко је могао помислiti, да ће он, који нам је на позорници износио свагда веселе слике, смешне карактере, са чијим је именом у позоришту била скопчана само шала и смеј, да ће он изневерити своју струкку и свој позив, да ће да остави шаљиву и веселу игру и да се баци на трагедију, на трагедију, у којој ће његова особа да игра главну улогу, и којој ће баш његова глава да постане жртвом у ужасној катастрофи.

Ко је пролазио мимо позоришта и угледао прну заставу, што се поврх позоришне зграде вије, морао се стрести од туге и ужаса, морао је помислiti, да то мора бити необична, страховита представа, која се тако чудним, тако страшним знаком највиђује. Но још би се већ-ма ужаснуо онај, ко би имао снаге и срца, те хтео да завири у само позориште, да види ту нечувену, ту невиђену представу, јер би наишao заиста на нешто необично, — у место да чује дивне и умилне гласе, што их је до сада са позорнице слушао, затекао би грбнутишину, а у место веселих лица својих познаника, спазио би у публици саме сенке, видио би слике оних дивних покојника, којих се дух и дан данас на позорници бави, сусрео би се са Софоклом и

Еврипидом, са Аристофаном и Теренцијем, са Лопе де Вегом и Калдероном, са Шекспиром и Шилером, са Корнељем и Расином, са Волтером и Молијером, са Стеријом и Његушем и са другим још небројним духовима, чија имена живе и дан данас у устима позоришног света, видио би све скупа, како су се ужурбали, да приреде свечан дочек своме пријатељу, кога јоште ни видили нису, али кога по имену, по чувењу знају. Да, у дворани позоришној не би нашао ништа, осим ове неме представе. Ша шта значи онда она прна застава? И застава и она грозна пантомима значе, да се са овога света одселио један човек, који нас је са позорнице учио и забављао, који нам је на њој сликао наше страсти и пороке, који нам је веселим досеткама и смешним призорима растерицао боре са суморна чела, и точно сладак мед у нашу пеленом напуњену чашу живота. Трагедија, коју је наш песник написао, не игра се у дворани, где и шаљиве игре његове, — на даскама, што свет значе. Она је већ одиграна ван позоришта, на позорници самога живота, а застава казује само тугу позоришта за својим љубимцем, за песничком шаљивим игром.

Али није ово само драмски песник, кога овде оплакујемо. Још много више изгубљено је у њему. Да не спомињем породицу, која у њему губи и сина и мужа и оца, да не спомињем многе пријатеље, који губе верна друга и искрена пријатеља: изгубљен је у њему овоме трајањству вешт адвокат, изгубљен је овој општини врстан фискал, изгубљен је једном речи човек, кога смо неисказано љубили и поштовали, необично ценили и одликовали.

Човека тек онда можемо добро да оценимо, кад скучимо па једну гомилу цео његов рад, кад

прођемо и промотримо цео његов живот. Слика његова живота даје нам најпоузданју меру његове унутарње вредности. Да видимо ко нам је био покојник и да сазнамо шта смо управо у њему изгубили, треба да му загледамо у историју живота.

Коста Трифковић родио се 20. октобра 1843 г. у Новоме Саду. Ту, у месту рођења свршио је основне школе и нижу гимназију, V. разред гимназије учио је у Винковцима, а VI. у Пешти. У свима тим школама одликовао се и одликован је био као добар ћак, но све то није било њему доста, његов дух тежио је за нечим изванредним, његова млада фантазија сликала му је необичне светове, у души му се предвиђало, да га у широком свету чека велика будућност и у његовим трудима породи се жеља, да постане морнар, како би на таласима морским могао обићи непознате земље и градове и познати стране људе и народе. У тој тежњи остави гимназију, оде на Реку и упише се у морнарску школу, где је две године дана учио, а за тим као морнар ступи на један трговачки брод, који је из Реке преко Крфа и Цариграда у Одесу пловио. Ово му је била прва практична проба морнарског живота, при којој се уверио, да му виспрена тежња и слабателесна снага ни у каквом сразмеру не стоје. Његов слаб телесни састав, његово нежно васпитање није одговарало тврдим напорима морнарског живота. Он се на том своме првом путу поболи и приморан буде, да у једаниут раскрсти са свима оним идеалима, с којима му се душа још од малена напајала, да напусти оно, ради чега је више од две године дана пропустио.

Не остале му ништа друго, него опет да настави гимназију, и да на Репи, у месту, где се за морнара изучио, сврши VII. и VIII. разред и положи испит зрелости. Сад се науми посветити правној струци и оде у Пожун да на тамошњој академији слуша правне науке. У Пожуну пробави само по године дана, јер му се чинило, да ту не ће моћи научити мађарски језик, који му је као правнику у Угарској требао, и оде у Дебрецин, где прву и другу годину, а за тим у Кашаву, где трећу годину права сврши и државни испит положи. Као свршени правник дође г. 1867. у Пешту и постане код пештанског варошког суда иперовођом судских седница. Год. 1868. установи се у онда новоорганизованом магистрату новосадском друго под-

бележничко звање. Коста Трифковић, који давио већ беше са некадашњим својим илузијама прекинуо, није више држао, да га будућност чека у широком свету, он је сада имао пред очима само своје рођено место, и за то заиште расписано подбележничко звање, на које га овдашње вар. представништво и изабере. Због изузетног стања, које је мало за тим у овој вароши наступило, мораде се мађистрат и вар. представништво г. 1869. на ново рестаурирати. При тој рестаурацији буде Трифковић изабран за веливога бележника. Те исте године оде у Пешту и положи адвокатски испит, но службе варошке напуштати не хтеде, не из каквих материјалних обзира него из најплеменитијих побуда. „Ја држим,“ ово су његове рођене речи, „да је дужност сваког младог человека, да послужи месту свога рођења. Шта више сваки треба да налази амбицију у томе, да може прву вољу својих младих година и најјачу своју радну снагу жртвовати оној општини, у крилу које је одрастао.“ Уз овако племенито начело лако је појмити, за што је Коста Трифковић био један од највреднијих чланова мађистрата. Г. 1870. упраzioni се место једног сенатора и Коста Трифковић буде сада на то место у квалификацији референта и приседника варошког суда изабран. Тако је поред свега тога, што је био млад годинама, из године у годину поступао, Са сенаторске поште тешко је већ било даље тако брзо поступити, по Трифковић је и даље у животу непредовао. Год. 1871. постане мужем а годину дана за тим и оцем. Срећа његова била је сада на кулминацији. Г. 1872. дође нова организација судова и муниципија и Трифковић при рестаурацији варошкој буде за вар. фишකала изабран, а уједно почне и као приватан адвокат ради. Рад и заузимање његово као варошког фишකала и чиновника излишно је напомињати вама, поштовани грађани, пред чијим је очима он тај рад развијао. Је ли требало у мађистрату или у сконцесији варошкој заузети се за права ове варопи, или је требало у сиротињском столу и пред судом бранити интересе сиротиње, свуда је он као фишකал своје место достојно заступао, као да је слутио, да ће и сам оставити након себе сироче, коме ће тако исто требати страна заштита и које ће исто тако бити на туђе заступање упућено.

(Свршиће се.)

ШЕКСПИР И СТАРОЕНГЛЕСКА ДРАМА.

(Наставак.)

Тржи с отпустима грехова и калуђер дођу код попа и овај их пусти у цркви парохијској да свој занат терају: онај први да изнесе ту разне мошти те да продаје праштање грехова, а овај други да за новац предикује. Калуђер предикач дође у цркву први и тек што предику поче, кад ал' ето и онога другог да тругује с отпустима, те га стане дрека, пудећи свој еспан. Виче један, виче други, свак је рад да слушаоци њега чују, те се тако покавише па најпосле и побију и ногама и рукама. Поп на ту ларму дође у цркву па ће да развали кавгације, а кад сам не могне а он зовиће у помоћ свога судеда Прата; овај иначе отпустонродајца, а поп калуђера — али ова двојица избију и попа и суседа му, и једва се на послетку којекако измире, те калуђери оду, откуд су и дошли,

А да бисте могли разабрати за начин и како

се у тој игри говори, ево нешто ради огледа из улоге отпустонродајче:

„Ево разне мошти чудотворна својства,
Ев' ово је палац од светога тројства;
Ко тај палац дигне и једном пољуби,
Никада га вишне не ће болет' зуби.
А ово је шешир францускога кроја,
И он чини чуда, драга браћо моја!
Носила га ј' негда богомајка сама
На сунчапој жези и на припекама,
И још нешто важно, од највеће моћи,
Што је кадро увек свакоме помоћи,
Што је кадро здравље сватоме донети:
Баш вилица десна из главе свих свети;
Ко год њу пољуби, отрова с' не боји,
У зарази свакој као стена стоји.“

(Ову је песму превео Ј. Ј.)

Међуигре беху обично врло кратке лакрије у једној радњи, из које после изађе шаљива игра ширега онсега, као што из моралних глума пониче озбиљнија драма и трагедија.

(Наставиће се)

М Ј С Т Џ Й Ј.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Доктор Робин, Гушче буковачко.) Оба ова комада приказана су 12. фебруара о. г. Кад глумац са толиком живости и толиком вештином одигра своју улогу, као што је г. Ружић одиграо овог вечера свога Герика, онда критичар не може о њему и његовој вештини много говорити — али у толико више може рећи; јер је вештак тај много већу хвалу заслужио него што му публика може одати. Г. Ружић нас је занео игром својом у толикој мери, како се само пожелити може, публика му је захвалила бурним тапшањем и усклицима, а критичари могу то само обзнати и на даље и онима, који не беху на престави.

У колико је већина одскочила вештина г. Ружића, у толико нам већина мораше падати у очи недостатак код наших осталих и ако иначе вредних и љубљених престављача.

Грађа Л. Хаџићева је тог вечера изнела много више живости и окретности него иначе. С хвалом морамо сменити и то, да од ње не чујмо ни оноликих силних и јаких уздисаја и јецања као иначе. Особито се добро држала грађа у сцени са дром Робином, хвалећи врлине герикове, и у ужасу кад је видила пијаног глумца.

Грађа Ј. Поповићева је као и обично своју улогу добро одиграла, на име у сцени, где оцу хоће да проповеди што му је учинила ћки, па онда је вештачки била извела страх, да јој и господар не ће „почети декламовати“.

У својој маленој улоги био је г. Лукић на свом месту.

Г. Зорић је показао доста воље и труда око своје улоге, и он би нас више задовољио да у исти мах не беше скоро увек поред њега „Герик.“ Једно бисмо му имали приметити, а то је, да живљим саучешћем прати причу герикову о малом девојчету, иначе се никако не може разумети за што клоне од страха на столицу.

Цео комад је испао хармонично и публика га је гледала са уживањем, а то нас уверава, да ће се овака лепа парчад, кад се овако престављају, моћи још дуго одржати у нашем репертоару.

„Гушче буковачко“ је други комад, престављен овог вечера са већ познатом поделом улога — осим г. Вујића у улоги слуге петровићевог, па ипак морамо рећи, да нас је престава лане малог већма задовољила шег сад. Г. Зорић и грађа Ј. Поповићева одговорили су својим улогама добро, грађа Сајевићка је играла са обичном лакоћом и великом вештином, г. Сајевић нас је знао наслејати и развеселити са својом и ако местимице јако претераном комиком. Цевање је позната врлина г. Сајевића и ми му у том погледу као и досад морамо хвалу одати. Понајславије се владао г. Недељковић својом доста нехатном игром, и мало те не ће бити он крив нашем горе реченом суду о целом овом комаду. Овака нехатност квари и у мањим улогама склад. Г. Вујић је као слуга у многом допринео ада се некемане у целини не осете са свим у публици, само бисмо му световали, да пе виче тако јако. 7.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

37. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 23. ФЕБРУАРА 1875.

ПО ДРУГИ ПУТ:

K I N.

Позоришна игра у 5 чинова, написао Александар Дима, с француског превео К. И. Христић.

ОСОБЕ:

Кин	Ружић.
Војвода Галски	Недељковић.
Гроф Кефелд	Лукић.
Лорд Мевиљ	Марковић.
Соломон	Зорић.
Пистол	Добриновић.
Комесар	Вујић.
Петар Нат	Божовић.
Цон	Бунић.
Бардолф	Вујић.

Управитељ	*
Редитељ	Бунић.
Кети	Љ. Зорићева.
Јелена, сестра гр. Кефелда	Ј. Маринковићка.
Ана Дембијева	Л. Хацићева.
Амија, грофица Госвилова	Д. Ружићка.
Јулија	Б. Хацићева.
Дојкиња	М. Недељковићка.
Луција	Ј. Поповићева.

Слуге, слушкиње, глумци, народ.

Први чин код грофа Кефелда, други и пети код Кина, трећи у крчми „код угљеног окна.“ четврти у киновој облачионици у позоришту.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахрана пре подне.

Отвара се претплата на дванаест позоришних представа. Ко је год наумио да се претплати, а тако исто и наши досадашњи поштовани претплатници, који желе задржати своја места, нека се изволе пријавити или у позоришној писарници (стану матичном), или у вече на каси, а коме је шаручније, може то учинити и у трговини браће Поповића, или код скупљача претплате г. г. Корнела Јовановића, Ђоке М. Поповића и Светозара Крестића.

Управа не обећава Бог зна шта, али ће се својески старати, да одабраним репертоаром, новим комадима и добним представама набави позоришном свету уметничког уживања. Да ово нису тек празне речи, може се уверити сваки, ко погледа на ред позоришних представа у првој претплати и на приказане нове комаде. Кад на 24. представе дођу 11. нових комада, онда се може слободно и без зазора рећи, да је управа чинила све што је год могла, да задовољи претплатнике позоришне, и да јој према томе није потребе обећавати, да ће јој и од сада бити главна брига, да то исто постигне.

Цена је претплати старија.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.